

22-23.04.2024

<https://phoenixpublication.uz/>

**RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA XORIJIY INVESTITSİYALARNI
JALB QILISH MASALALARI.**

Aslanov A.X.

*Buxoro muhandislik-texnologiya instituti, stajyor o'qituvchisi, Buxoro sh.,
aslanovax77@gmail.com*

Beknazarov Sh.I.

Buxoro Muhandislik Texnologiya Instituti talabasi

**ВОПРОСЫ ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ В
ЦИФРОВОЙ ЭКОНОМИКЕ.**

Асланов А.Х.

*Бухарский инженерно-технологический институт, преподаватель-стажёр, г.
Бухара, aslanovax77@gmail.com*

Бекназаров Ш.И.

Студент Бухарского инженерно-технологического института

**ISSUES OF ATTRACTING FOREIGN INVESTMENT IN THE DIGITAL
ECONOMY.**

Aslanov A.Kh.

*Bukhara Institute of Engineering and Technology, Trainee teacher, Bukhara,
aslanovax77@gmail.com*

Beknazarov Sh.I.

Student of the Bukhara Institute of Engineering and Technology

Moliyaviy globallashuv hayotning barcha sohalariga ta'sir ko'rsatadigan va butun dunyo hamjamiyatining kelajakdagi rivojlanish istiqbollariга jiddiy tuzatishlar kiritadigan jiddiy jarayondir. Bu dunyo tizimini aniq o'zgartirdi, yangi muammolarni keltirib chiqardi va yangi imkoniyatlar ochdi. O'z-o'zidan ko'rinib turibdiki, qayd etilgan rivojlanish tendensiyalari kelajakda jadallashib borayotgan global jarayonni yanada kuchaytiradi. [1].

Moliya sohasidagi globallashuvning harakatlantiruvchi omili, birinchidan, iqtisodiy raqobatning yuqori intensivligi, bozor institutlari va ijtimoiy infratuzilma institutlarining rivojlanishi, davlat sektori ulushining kamayishi bilan tavsiflangan tashqi iqtisodiy liberallashuvdir.[2]. Ikkinchidan, globallashuv jarayonlariga moslasha olgan va tez sur'atlar bilan o'sishga erishayotgan bir qator davlatlar paydo bo'ldi (to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalar, texnologiya, eksportga yo'naltirilgan ishlab chiqarishni rivojlantirish, ijtimoiy va ishlab chiqarish infratuzilmasi, zarur bozor institutlarining sezilarli darajada rivojlanishi. [3].

22-23.04.2024

<https://phoenixpublication.uz/>

Moliyaviy globallashuv jarayonlarining rivojlanishi [4] institutsional o'zgarishlar sharoitida sodir bo'ladi:

- davlatlararo transport va moliyaviy xizmatlar [5] ko'rsatishda ma'muriy va iqtisodiy cheklovlarni olib tashlash;
- moliyaviy operatsiyalarni amalga oshirish uchun xalqaro standartlar, kodlar, eng yaxshi qoidalar to'plamini yaratish, qabul qilish [6] va tan olish.

Ko'pgina hollarda, bu institutsional o'zgarishlar xalqaro moliya institutlari va xalqaro tashkilotlarning [7] tashabbusi bilan amalga oshiriladi:

Xalqaro valyuta jamg'armasi, Jahon banki, Xalqaro hisob-kitoblar banki, Jahon savdo tashkiloti va boshqalar. [8]

- Yevropada moliyaviy globallashuv bir necha yo'nalishda sodir bo'ladi:
- Bank sektorini rivojlantirish, jumladan: Yevropa Ittifoqi doirasida moliya bozorlarini [9] tartibga solish; bank va nobank institutlari o'rtasidagi raqobat kuchaygan; xorijiy moliya institutlarining raqobati; milliy moliya bozorlarini tartibga solish; axborot texnologiyalari sohasidagi moliyaviy innovatsiyalar [10] va moliyaviy mahsulotlar va xizmatlarning yangi turlarini yaratish; bank faoliyatining an'anaviy turlarini qisqartirish va nobank operatsiyalarini (investitsiya [11] operatsiyalari, sug'urta, ko'chmas mulk bilan bog'liq operatsiyalar va boshqalar) kengaytirish.

Rivojlanayotgan bozor mamlakatlari, moliyaviy globallashuvda faol ishtirok etgan rivojlanayotgan mamlakatlar [12] guruhi boshqa mamlakatlarga qaraganda o'rtacha iqtisodiy o'sishni aniq boshdan kechirdi. Dunyodagi eng globallashgan [13] davlatlar qatoriga quyidagilar kiradi: Singapur, Shvetsiya, Niderlandiya, Finlyandiya, Irlandiya, Avstriya, Buyuk Britaniya, Norvegiya, Daniya, Kanada, AQSh, Fransiya, Ispaniya, Portugaliya, Italiya, Vengriya, Germaniya, Malayziya. Bugungi kunda ular ulkan nomoddiy resurslar: capital [14], axborot, yuqori texnologiyali mahsulotlar [15], texnologiyalar yetkazib beruvchisi sifatida faoliyat yuritmoqda. Ular orasida AQSH, Yaponiya va G'arbiy Yevropa alohida o'rin tutadi. [16]

Moliyaviy globallashuvning quyidagi shakllarini ajratish mumkin:

- kapital va moliyaviy vositalarning globallashuvi;
- moliya institutlarining globallashuvi;
- moliyaviy qonunchilikning globallashuvi;
- moliyaviy risklarning globallashuvi;
- malakali moliyaviy mutaxassislar bozorining globallashuvi.

Milliy rivojlanish strategiyalari ko'p qirrali bo'lib, investitsiyalarni jalb qilish uchun moliyaviy bozorning turli vositalaridan foydalanadi [17], ayniqsa globallashgan sharoitda. Mahalliy kuchlarni global hamkorlik bilan muvozanatlash orqali ushbu strategiyalar [18] mamlakatlarni global maydonda ijobiy o'ringa qo'yishga qaratilgan va shu bilan uzoq muddatli barqaror rivojlanish uchun zarur investitsiyalarni jalb qiladi [19].

Raqamli platformalarning kamida besh turini aniqlash mumkin:

1. Birja platformalari (masalan, eBay, Airbnb): Savdo va tranzaktsiyalarni osonlashtirish.

22-23.04.2024

<https://phoenixpublication.uz/>

2. Tranzaksiya platformalari (masalan, PayPal, Apple Pay): Xavfsiz moliyaviy operatsiyalarni yoqing.
3. Media platformalar (masalan, YouTube): Media kontentini almashishga e'tibor qarating.
4. Standartlashtirish platformalari (masalan, Xbox, iOS): Dasturiy ta'minot yoki apparatni standartlashtirish.
5. Sohaga xos platformalar: Bu platformalar turizm (masalan, Tripadvisor), savdo (masalan, AliExpress), moliya (masalan, PayPal) va inson resurslari (masalan, LinkedIn) kabi muayyan sohalarga xizmat qiladi [15].

Raqamli platformalar turli bozorlarda, jumladan, onlayn bozorlarda, mobil xizmatlar bozorlarida [20], ijtimoiy tarmoqlarda va operatsion tizimlarda ishlaydi, bu foydalanuvchilarning qanday muloqot qilishiga, biznes mahsulotlarini taqsimlashni o'zgartirishga, inson kapitalini izlashga, ma'lumotlarni to'plash va saqlashga ta'sir qiladi. [21]

Raqamli platformalarning asosiy konsepsiyasi shundan iboratki, ular texnologik platformalar bozorini kengaytiruvchi bir-birini to'ldiruvchi mahsulotlar ishlab chiqaruvchi kompaniyalar tomonidan taklif qilingan qo'shimcha innovatsiyalar uchun asos bo'lib xizmat qiladi [22]. Raqamli platformalarning o'ziga xos xususiyati shundaki, ular ularda almashiladigan mahsulot va xizmatlarning aksariyatiga egalik qilmaydi yoki yaratmaydi.

Vositachi sifatida harakat qilib, raqamli platformalar tarmoq effektlarini yaratishi mumkin, bu erda platformaning bir tomoni (masalan, ilova foydalanuvchilari) uchun foyda boshqa tomonda ishtirokchilarning (masalan, dastur ishlab chiquvchilari) o'sishi bilan ortadi. Raqamli texnologiyalar va odamlar o'rtasidagi yaqin o'zaro ta'sirga asoslangan raqamli ekotizimni yaratish (1) ekotizimning ishlaydigan qismi va (2) biznes modelining noyob turi sifatida ishlaydigan ko'p qirrali platformalarning shakllanishidan oldin keladi. kontragentlar va iste'molchilar (mikrobozor) bilan biznes jarayonlarining bozor tizimini quradigan bozorni (bozorni) taklif qiladi. [15]

Raqamli platformaning qurilishi teng ishtirokchilar hamjamiyatiga ishora qiluvchi tengdosh-to-peer (P2P) tarmog'iga asoslangan. M. Mannan va N. Shnayder [11] -jamiyatlni biznes platformasi resurslaridan [23] foydalanadigan va uning faoliyatiga hissa qo'shuvchi ishtirokchilar deb ta'riflaydilar, ular o'rnatilgan aloqalar va vaqt o'tishi bilan o'sib boruvchi ishtirok tuyg'usi bilan tavsiflanadi [24]. Jamiyatning maqsadi umumiy maqsadga erishish uchun uzoq vaqt davomida ijtimoiy o'zaro munosabatlarni o'rnatishdir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Qosimov, A. (2020). Economic Cycles and Innovative Development. Central Asian Economic Journal, 5(2), 33-47.
2. Olimov, M., & Ganiev, B. (2016). Global Value Chains and National Control. Journal of World Economy, 21(1), 18-34.
3. Uzbekistan Ministry of Finance. (2020). Meeting International Legal Requirements. Ministry of Finance Publications.
4. World Economic Forum. (2019). Risks in 'Knowledge Supplier' and Production Factory' Strategies. Global Risk Reports.
5. Karomatovna M. J. WAYS TO INCREASE THE INVESTMENT POTENTIAL OF THE REGION IN MODERN CONDITIONS //Journal of Advanced Scientific Research (ISSN: 0976-9595). – 2023. – T. 3. – №. 2. View of WAYS TO INCREASE THE INVESTMENT POTENTIAL OF THE REGION IN MODERN CONDITIONS (sciencesage.info)
6. Musayeva J. K. O 'ZBEKISTON IQTISODIYOTINI RIVOJLANTIRISHDA AKTIVLARNI BOSHQARISHNING O 'RNI VA ROLI //Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences. – 2023. – T. 3. – №. 4. – С. 554-564.
7. Karomatovna M. J. IMPACT OF ENTERPRISE ASSET MANAGEMENT ON THE PROCESSES OF GLOBALIZATION IN THE ECONOMY OF UZBEKISTAN //British View. – 2023. – T. 8. – №. 5. View of IMPACT OF ENTERPRISE ASSET MANAGEMENT ON THE PROCESSES OF GLOBALIZATION IN THE ECONOMY OF UZBEKISTAN | British View
8. Musaeva J. K., Khalilova M. A. FEATURES OF INVESTMENT PROCESSES OF THE DEVELOPMENT OF THE ECONOMY OF UZBEKISTAN IN THE CONDITIONS OF GLOBALIZATION //Academia Science Repository. – 2023. – T. 4. – №. 04. – С. 618-628. <https://wos.academiascience.org/index.php/wos/article/view/3763/3615> DOI: <https://doi.org/10.17605/OSF.IO/BGTE7>
9. Musayeva J.K. O'zbekiston iqtisodiyotini rivojlantirishda korxonalarini boshqarish, globallashtirish va integratsiya jarayonlarining ta'siri. СОЛИҚ ВА ХАЁТ ЭЛЕКТРОН ИЛМИЙ ОММАБОП ЖУРНАЛ, II СОН. 2023, 13-19-bet
10. Mukhsinov B., Yuldasheva S. Jamila Musaeva International journal of advanced science and technology vol. 29, no. 5, (2020) //issn. – 2005. – T. 4238. – С. 1922-1926.
11. Musaeva J.K. Evaluation of the fixed capital of enterprises and the main ways of their effective use. "ЛОГИСТИКА ВА ИҚТИСОДИЁТ" илмий электрон журнали. 2022 ЙИЛ 2 СОН. 70-77 bet
12. Мусаева Ж. К., Халилова М. А. Қ. КОРХОНАЛАРНИНГ АСОСИЙ КАПИТАЛИНИ БАҲОЛАШ ВА УЛАРДАН САМАРАЛИ ФОЙДАЛАНИШ ЙЎНАЛИШЛАРИ //Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences. – 2022. – T. 2. – №. 4. – С. 200-217.

22-23.04.2024

<https://phoenixpublication.uz/>

13. Мусаева Ж. К. ОЦЕНКА ОСНОВНОГО КАПИТАЛА ПРЕДПРИЯТИЙ И ОСНОВНЫЕ ПУТИ ИХ ЭФФЕКТИВНОГО ИСПОЛЬЗОВАНИЯ //Журнал Инновации в Экономике. – 2022. – Т. 5. – №. 3.

14. Karomatovna M. J. Efficiency of introducing innovative approaches in higher education in uzbekistan //Web of Scientist: International Scientific Research Journal. – 2022. – Т. 3. – №. 4. – С. 1266-1275.

15. Мусаева Ж. К., Халилова М. А. РОЛЬ ЦИФРОВОЙ ЭКОНОМИКИ В УСТОЙЧИВОМ РАЗВИТИИ ОБЩЕСТВА //ББК 65.0501 А 43. – 2022. – С. 283.

16. Мусаева Ж. К. РОЛЬ И ЗНАЧЕНИЕ ИННОВАЦИОННЫХ ЦИФРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В РАЗВИТИИ ЭКОНОМИКИ УЗБЕКИСТАНА //ББК 65.0501 А 43. – 2022. – С. 288.

17. Karomatovna M. J. MAIN DIRECTIONS OF DEVELOPMENT OF LIGHT INDUSTRY ENTERPRISES IN UZBEKISTAN IN THE CONDITIONS OF ECONOMIC GLOBALIZATION //Galaxy International Interdisciplinary Research Journal. – 2021. – Т. 9. – №. 12. – С. 1434-1441.

18. Мусаева Ж. К. Значение финансово-валютных операций в развитии экономики Узбекистана //Научно-практические исследования. – 2020. – №. 3-2. – С. 40-44.

19. Мусаева Ж. К. РОЛЬ ФИНАНСОВО-ВАЛЮТНЫХ ОПЕРАЦИИ В РАЗВИТИИ ЭКОНОМИКИ УЗБЕКИСТАНА //СОВРЕМЕННЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКИХ СИСТЕМ В УСЛОВИЯХ ГЛОБАЛИЗАЦИИ. – 2019. – С. 152-156.

20. Khalilova, M. N., and Pulotov Sh Sh. "Actuality of Public Finance Management System in The Republic of Uzbekistan: Main Directions, Stages, Prospects for Improvement." European Journal of Economics, Finance and Business Development 1.3 (2023): 1-3.

21. Shavkatovich P. S., Narzullayevna B. S., Rasulovna K. G. INCREASING THE INVESTMENT ACTIVITY OF PRODUCTION ENTERPRISES IN THE CONDITIONS OF THE DIGITAL ECONOMY //European Journal of Interdisciplinary Research and Development. – 2023. – Т. 15. – С. 31-34.

22. Пулатов Ш. Ш., Хайитова И. Н. СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ СПОСОБОВ ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ В ЭКОНОМИКУ УЗБЕКИСТАНА //Современные проблемы социально-экономических систем в условиях глобализации. – 2022. – С. 405-408.

23. Артикова Д. М., Пулатов Ш. Ш. ПЕРСПЕКТИВЫ РЕАЛИЗАЦИИ СТРАТЕГИИ «ЦИФРОВОЙ УЗБЕКИСТАН-2030» //Современные проблемы социально-экономических систем в условиях глобализации. – 2021. – С. 347-350.

24. Пулатов Ш. Ш. СОПОСТАВЛЕНИЯ КОНСОЛИДИРОВАННОГО ОТЧЕТА О СОВОКУПНОМ ДОХОДЕ И ПОРЯДОК СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ ЕГО В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН //Современные проблемы социально-экономических систем в условиях глобализации. – 2021. – С. 189-191.